

Härnösands kommuns revisorer

Till
Skolnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium
Kommunstyrelsen

2021-02-11

Revisionsrapport ”Grundläggande granskning”

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en grundläggande granskning för att bedöma om nämnden har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Revisionen önskar att skolnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 17 maj 2021. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lana.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

Sigge Tjernlund
Ordförande

Ingrid Flodin
Vice ordförande

Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

Grundläggande granskning - skolnämnden

Rapport

Härnösands kommun

KPMG AB

2021-02-11

Antal sidor 8

Härnösands kommun
Grundläggande granskning - skolnämnden

2021-02-11

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	3
3	Kommentarer till granskning år 2019	4
4	Enkät – resultat	5
4.1	Målstyrning	5
4.2	Ekonomistyrning	6
4.3	Uppföljning av intern kontroll	7
5	Risker och utmaningar identifierade av nämnden	8
5.1	Slutsats och rekommendationer	8

1 Sammanfattning

Kommunallagen (KL 12 kap 1§) ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål kan tydliggöras och att arbetet mot en ekonomi i balans kan förstärkas. Vi bedömer också att nämnden behöver se över arbetet med intern kontroll.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi skolnämnden att:

- undersöka varför så få har svarat och gå igenom resultatet av enkäten tillsammans med våra slutsatser, se avsnitt 4
- se över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål, se avsnitt 4.1
- alltid upprätta en handlingsplan när underskott prognoserats, se avsnitt 4.2.
- se över arbetet med intern kontroll, se avsnitt 4.3

2 Inledning/bakgrund

Kommunallagen (KL 12 kap 1§) ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att bedöma om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. I årets granskning avser revisorerna att särskilt följa styrelsens och nämndens ekonomistyrning.

Resultatet av granskningen ligger till grund för revisorernas ansvarsprövning tillsammans med övriga granskningar.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller
— Kommunallagen (2017:725)

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av underlag erhållits av nämnden och inhämtas från hemsida, bl.a. protokoll, verksamhetsplan, delårsrapport, internkontrollplan.
- KPMG har tillsammans med revisionen har träffat presidiet
- Enkät skickad till samtliga ledamöter

Rapporten är faktakontrollerad av nämndordförande och förvaltningschef för skolförvaltningen.

3 Kommentarer till granskning år 2019

KPMG genomförde på uppdrag av kommunens revisorer en motsvarande granskning under år 2019. Skolnämnden svarade på rekommendationerna till denna granskning:

Antalet svarande ledamöter/ersättare bör ställas i förhållande till det faktum när frågorna ställdes, d.v.s. i nära anslutning till ny mandatperiod med flertalet nya ledamöter/ersättare i nämnden, vilket gjorde det svårt för ledamöterna att ta ställning till enkätens frågor. Nämnden har också diskuterat enkätens frågor och svar och konstaterade då det faktum att frågorna var svåra att svara på som ny i nämnden

Nämnden har deltagit i interna utbildningar, dels tillsammans med tjänstemän och även enskilt i nämnden, bl.a. i form av en kvalitetsdag om systematiskt kvalitetsarbete och tillitsbaserat styrning samt "Medborgaren, medarbetaren och rollen som del i tillitsskapande politikern". Utöver de olika delar olika tjänstemän inom Härnösands kommun har informerat, utbildat och haft workshops kring under 2019 har nämnden och övriga kommunpolitiker deltagit i en utbildningsdag den 31 januari 2020.

Fullmäktiges mål följs upp vid delårsrapporten och verksamhetsberättelsen. Måluppföljningen är också beroende av vilken sluttid ett mål har och hur mycket det då finns att rapportera om under året. Flera av fullmäktiges mål och resultatuppdrag för skolans område följs upp, analyseras och redovisas inom ram för skolans systematiska kvalitetsarbete, och följer ett årshjul som är anpassat efter läsåret och inte efter budget- och verksamhetsåret för kommunens övriga verksamheter.

Plan för intern kontroll för år 2020 är på ett tydligare sätt kopplat mot de strategiska fokusområden som nämnden tillsammans med fastställt utifrån identifierade behov. Kopplingen har även tydliggjorts mot de av fullmäktige fastställda övergripande mål för Härnösands kommun. Nämnden har vidare i en egen process genomfört en egen risk- och konsekvensbedömning mot de beskrivna utvecklings- och förbättringsområden på ett mer medvetet och strukturerat sätt än tidigare.

Skolnämnden ser revisionens slutsatser och rekommendationer som värdefulla styrsignaler för nämndens fortsatta utvecklings- och förbättringsarbete med att skapa en tydlig styr- och stödkedja för nämndens samlade verksamhet. Skolnämnden har under hösten tagit flera betydelsefulla steg för att sätta ett tydligare ramverk för hur nämnden, både som kommunal facknämnd och som huvudman för det kommunala skolväsendet i Härnösands kommun, ska bedriva en tydlig och ändamålsenlig styrning av sina verksamheter med grund i en mer systematisk och strukturerad uppföljning där fler uppföljningstillfällen under året ger ökade möjligheter för nämnden att fatta nödvändiga beslut.

4 Enkät – resultat

Enkäten har skickats till 17 ledamöter. Sju ordinarie ledamöter och tre ersättare har svarat.

Vi anser att det är väsentligt att revisionens granskningar beaktas. Vi rekommenderar att nämnden undersöker varför så få har svarat samt att nämnden går igenom resultatet av enkäten tillsammans med våra slutsatser.

4.1 Målstyrning

1	Mål och måluppfyllelse	Antal		
		Ja	Nej	Vet ej
1.1	Har nämnden fastställt verksamhetsmål som är tydligt kopplade till KF:s mål?	9		1
1.2	Har nämnden formulerat verksamhetsmålen så att de är mätbara?	10		
1.3	Följer nämnden upp hur verksamhetsmålen utvecklas under året? ¹	10		
1.4	Har nämnden beslutat om åtgärder vid brister i måluppfyllelsen? ²	6	2	2

Skolnämnden beslutade den 13 oktober 2019³ att anta verksamhetsplan med intern kontrollplan för år 2020.

Av verksamhetsplanen framgår de kommunövergripande mål som rör nämndens verksamhet samt de fyra tilldelade resultatuppgifterna med tillhörande styrtal. Vi noterar att nämnden i kommentarer har beskrivit hur resultatuppgifterna ska bidra till ökad måluppfyllelse. Det framgår däremot inte när uppgifterna ska följas upp.

Utöver de tilldelade resultatuppgifter har nämnden även utformat ett nämndsmål kopplat mot huvuduppgiften för skolhuvudmannen som skrivs fram i de nationella styrdokumenterna för respektive verksamhetsform. För nämndsmålet finns två indikatorer som enligt verksamhetsplanen ska följas upp och analyseras mot resultaten av olika mätningar och utfallen av brukarenkäten för att därefter redovisas för varje enhet och verksamhetsform.

Vi har tagit del av nämndens delårsrapport per 2020-08-31⁴ och noterar att nämnden har följt upp samtliga resultatuppgifter. Av delårsrapporten framgår ingen bedömning av prognosen för måluppfyllelse per helår. Vi noterar däremot att resultatuppgifterna inte uppnår målvärdet per sista augusti.

¹ Ledamöter har till fråga 1.3 kommenterat att nämnden kontinuerligt får ta del av rapporter över hur verksamhetsmålen uppfylls

² Ledamöter har till fråga 1.4 kommenterat att nämnden beslutat om speciella insatser och åtgärder för enskilda skolor där måluppfyllelsen inte är tillfredsställande.

³ SKN 2019-12-12 § 137

⁴ SKN 2020-09-24 § 45

4.1.1 Bedömning

Vi anser att det är viktigt att nämnden löpande följer upp samtliga resultatuppdrag och nämndsmål för att säkerställa bidraget till fullmäktiges övergripande mål.

Vi anser även att nämnden regelbundet bör utvärdera och bedöma resultatuppdragens effekt på fullmäktiges mål. Detta för att vid avvikelser kunna fatta beslut om målluppfyllande åtgärder.

4.2 Ekonomistyrning

2	Ekonomistyrning	Antal		
		Ja	Nej	Vet ej
2.1	Har nämnden fastställt en budget i balans?	9	1	
2.2	Följer nämnden upp ekonomin och upprättar prognoser tillräckligt under året? ⁵	10		
2.3	Har nämnden fattat beslut om tillräckliga åtgärder för att uppnå budget?	7	2	1
2.4	Har nämnden redovisat en konsekvensanalys till KF i de fall budget inte anses stå i relation till uppdraget?	7		3

Skolnämndens budget uppgår till drygt 606 mnkr⁶.

Nämnden har följt upp ekonomin per juni, juli, september och oktober samt vid nämndens delårsrapport per 2020-08-31⁷.

Vi har tagit del av nämndens delårsrapport per sista augusti. Resultatet uppgår till - 6,9 mnkr och helårsprognosen är - 8,8 mnkr. Prognosen förklaras bl.a. av personalkostnader, lokalhyror samt köp av huvudverksamhet. Enligt delårsrapporten har kostnaderna ökat för samtliga verksamhetsområden till följd av åtgärder för covid-19, bl.a. inköp av digitala verktyg för fjärrundervisning och möten på distans.

Per sista oktober är utfallet -0,9 mnkr. Någon prognos per helår redovisas inte. Förklaringar till varför utfallet per oktober är bättre än utfallet för augusti framgår inte av budgetuppföljningen.

⁵ Ledamöter har till fråga 2.2 kommenterat att nämnden följer upp ekonomin vid varje nämndssammanträde

⁶ SKN 2019-12-12 § 137

⁷ SKN 2020-09-24 § 45

4.2.1 Bedömning

Vi konstaterar att nämnden under hösten 2020 månadsvis följt upp ekonomin vilket vi ser positivt på. Vi skulle gärna se att större resultatförändringar, såsom den per sista oktober, förklaras. Vi anser att det även bör kommenteras om prognosen har förändrats utifrån utfallet per oktober.

Vi noterar att nämnden per sista augusti redovisar ett större underskott. Några åtgärder för att komma till rätta med underskottet har inte redovisats.

4.3 Uppföljning av intern kontroll

3	Intern kontroll	Antal		
		Ja	Nej	Vet ej
3.1	Finns det en fastställd årlig plan för uppföljning av den interna kontrollen?	9		1
3.2	Är nämnden delaktig i risk- och väsentlighetsanalysen som ligger till grund för planen?	9		1
3.3	Rapporteras resultat från arbetet med intern kontroll till nämnden?	10		
3.4	Fattas beslut eller ges direktiv vid konstaterade avvikelser/brister?	7	2	1

Skolnämnden antog i samband med verksamhetsplanen en internkontrollplan för år 2020. Till grund för internkontrollplanen, som omfattar tre kontrollpunkter, ligger fullmäktiges övergripande mål "Kunskapsstaden där alla kan växa".

Vi har inte tagit del av någon riskanalys till grund för varför just dessa kontrollpunkter valdes ut.

Vi har inte tagit del av någon uppföljning av intern kontroll.

4.3.1 Bedömning

Vi anser att en risk- och väsentlighetsanalys bör ligga till grund för uppföljning av den interna kontrollen. Detta för att säkerställa att de mest väsentliga riskerna som finns inom verksamhetens områden identifieras för uppföljning av intern kontroll.

Nämnden är ytterst ansvarig för att den interna kontrollen blir effektiv. Genom att identifiera kontroller som förhindrar att fel uppstår blir processen mer effektiv och risken för fel mindre. Vi skulle även se att nämnden följer upp intern kontroll löpande under året.

5 Risker och utmaningar identifierade av nämnden

Nämnden har identifierat det ekonomiska läget, kompetens- och resursbrist samt kostnader för underhåll av lokaler som utmaningar. Nämnden har även identifierat bristande uppfyllelse av kunskapsmålen, större resursbehov inom elevhälsan samt möjligheten att erbjuda likvärdig skola.

5.1 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål kan tydliggöras och att arbetet mot en ekonomi i balans kan förstärkas. Vi bedömer också att nämnden behöver se över arbetet med intern kontroll.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi skolnämnden att

- undersöka varför så få har svarat och gå igenom resultatet av enkäten tillsammans med våra slutsatser, se avsnitt 4
- se över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål, se avsnitt 4.1
- alltid upprätta en handlingsplan när underskott prognoserats, se avsnitt 4.2
- Se över arbetet med intern kontroll, se avsnitt 4.3

Datum som ovan

KPMG AB

Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

Klara Engström
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.